

Nannestad Regnskapslag SA
Postboks 27
2031 NANNESTAD

VÅR REFERANSE
21/8972

DERES REFERANSE

DATO
09.03.2022

Tilsynsrapport - vedtak

Finanstilsynet viser til tilsyn avholdt i perioden 15. - 30. september 2021, foreløpig tilsynsrapport – varsel datert 10. desember 2021 og regnskapsførerselskapets tilsvarende datert 10. januar 2022. Tilsynet ble gjennomført via videosamtaler som følge av koronasituasjonen.

Tilsynet omfattet det autoriserte regnskapsførerselskapet Nannestad Regnskapslag SA, org. nr. 870 098 472, og de fire autoriserte regnskapsførerne ansatt i selskapet.

Selskapet hadde på tilsynstidspunktet ca. 270 regnskapsføreroppdrag. Omsetningen i 2020 var på ca. kr 5,2 mill. Det er sju ansatte i regnskapsførerselskapet.

Bakgrunnen for tilsynet var en innrapportering fra Skatteetaten. Innrapporteringen var vedlagt varselet om tilsyn.

I tillegg til å gjennomgå det som fremkom i innrapporteringen fra Skatteetaten, var formålet med tilsynet å kontrollere om regnskapsførervirksomheten drives i samsvar med de kravene som gjelder, herunder om oppdragene gjennomføres i samsvar med god regnskapsføringsskikk. Den rettslige standarden "god regnskapsføringsskikk" utfylles av standarder utarbeidet av Regnskap Norge, DnR og Økonomiforbundet. Ved kontroll av utvalgte enkeltoppdrag ble det arbeidet som utføres i forhold til regnskapsloven, bokføringsloven og annen relevant lovgivning kontrollert. Autoriserte regnskapsførere er underlagt hvitvaskingslovgivningen. Tilsynet dekket derfor også regnskapsførers oppfyllelse av pliktene etter dette lovverket.

Alle regnskapsførerselskap er underlagt forskrift om risikostyring og internkontroll. Finanstilsynets tilsyn dekket derfor om det var gjort en risikovurdering som er tilpasset den konkrete virksomheten, at risikoene er håndtert på en forsvarlig måte og at rapportering har skjedd i samsvar med forskriftens krav. Dersom regnskapsførerselskaper gjør en forsvarlig vurdering av de ulike risikoene i virksomheten og følger opp disse, vil det bidra til å sikre en hensiktsmessig og betryggende virksomhet.

Det vises også til finanstilsynsloven § 3 som fastslår at Finanstilsynet skal se til at de institusjoner det fører tilsyn med virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov samt med den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse, dens formål og vedtekter.

Pliktbrudd Finanstilsynet avdekket i regnskapsførerselskapet er omtalt i punkt 3. Pliktbrudd som er avdekket i oppdragsutførelsen er omtalt i punkt 4.

Tilsynet avdekket alvorlige mangler i regnskapsførerforetakets etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. På grunnlag av de forhold som ble avdekket under tilsynet og omtalt i foreløpig tilsynsrapport, har Finanstilsynet truffet vedtak om å ilegge regnskapsførerselskapet et overtredelsesgebyr på kr 80 000,- for manglende etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Begrunnelsen for vedtaket fremkommer av punkt 3 og 6.

1. Oppdragsansvarlig regnskapsførers og daglig leders ansvar

Formålet med autorisasjonsordningen og offentlig tilsyn med regnskapsføringsvirksomheter er å sikre at oppdragsgivernes interesser blir ivaretatt på en forsvarlig måte. Finanstilsynet kontrollerer at autoriserte regnskapsførere og regnskapsførerselskaper etterlever regnskapsførerloven og annen relevant lovgivning som støtter opp under formålet. Oppfølging av manglende ivaretagelse av rollen som daglig leder i regnskapsførerselskaper og som oppdragsansvarlig regnskapsfører er sentralt i tilsynsarbeidet.

Ansvar som tilligger oppdragsansvarlig regnskapsfører

Kravet om at det skal utpekes en autorisert regnskapsfører for oppdrag som et regnskapsførerselskap påtar seg skal bidra til å oppfylle formålet med autorisasjonsordningen, som blant annet er å sikre høy kvalitet på regnskaper og rapporter som blir levert til oppdragsgivere og andre brukere av regnskapet, herunder offentlige myndigheter. Regnskapspliktige som setter bort sitt regnskap til autoriserte regnskapsførere skal kunne ha tillit til at oppdraget blir utført i samsvar med god regnskapsføringsskikk og at regnskap og rapporter har god fagmessig kvalitet. Ansvar for at regnskapsføreroppdragene utføres i samsvar med god regnskapsføringsskikk påhviler den som er ansvarlig for oppdraget. Dersom den oppdragsansvarlige ikke ivaretar sitt oppdragsansvar, innebærer det en undergraving av autorisasjonsordningen. Dette gjelder uavhengig av forhold i regnskapsførerselskapet og uavhengig av om det benyttes medarbeidere til å utføre arbeidet. Dette ansvaret skal ivaretas på en forsvarlig måte og er ikke begrenset av det som måtte være avtalt mellom regnskapsførerselskapet og den oppdragsansvarlige regnskapsføreren. Den som påtar seg oppdragsansvaret, må gjøre en selvstendig vurdering både av sin kompetanse og kapasitet.

En autorisert regnskapsfører som er daglig leder i et regnskapsførerselskap, vil i tillegg ha det ansvaret som følger av denne rollen. De pliktene en daglig leder i et regnskapsførerselskap må ha en særlig oppmerksomhet rettet mot er følgende:

Daglig leders ansvar etter regnskapsførerlovgivningen

Det er et lovkrav at et autorisert regnskapsførerselskap skal ha en daglig leder som er autorisert regnskapsfører, jf. regnskapsførerloven § 6 første ledd nr. 1. Bakgrunnen for kravet er behovet for at lederen av et autorisert regnskapsførerselskap innehar særlig kunnskap om regnskapsførers ansvar overfor oppdragsgiverne og de forhold som gjør seg gjeldende ved driften av et regnskapsførerselskap. Forarbeidene til regnskapsførerloven gir liten veiledning med hensyn til tolkningen av § 6. I kommentarer til regnskapsførerloven § 6, jf. Gyldendal Rettsdata, legges det imidlertid stor vekt på formålet bak dette lovkravet. Her står det blant annet: "*Bakgrunnen for kravet er bl.a. å sikre tilstrekkelig kunnskap og bevissthet om det ansvar og plikter et selskap har, både overfor Finanstilsynet og overfor oppdragsgiverne. I den forbindelse er det vist til daglig leders plikter via selskapslovgivningen. Selskapslovgivningen gir også daglig leder en definert forvaltningsmyndighet. I tillegg til det ansvar som påhviler en daglig leder etter selskapsretten, er oppgavene og ansvarsområdet knyttet til det å drive regnskapsførervirksomhet nærmere konkretisert i de bransjefastsatte standardene for god regnskapsførerskikk (GRFS).*"

Daglig leders ansvar etter selskapslovgivningen.

I et samvirkeforetak er det daglig leder som står for den daglige ledelsen av selskapet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt. Daglig leder skal blant annet sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, jf. samvirkelova § 78 fjerde ledd. Daglig leder skal minst hver fjerde måned gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling, jf. samvirkelova § 79 første ledd.

Daglig leders ansvar etter risikostyringsforskriften

Regnskapsførerselskaper er underlagt forskrift om risikostyring og internkontroll, jf. § 1 nr. 12. Forskriften krever at vesentlige risikoer identifiseres, håndteres og rapporteres slik som fastsatt.

Etter forskriften har daglig leder ansvar for å påse at risikostyringen og internkontrollen blir gjennomført, herunder etablering av rutiner for risikoovervåkning, jf. § 4. Daglig leder må løpende følge opp endringer i foretakets risikoer. Videre skal daglig leder minst en gang årlig utarbeide en samlet vurdering av risikosituasjonen som skal behandles av styret, jf. § 8. Daglig leders ansvarsoppgave er derfor blant annet å sørge for utarbeidelse og gjennomføring av rutiner i selskapet for å redusere de reelle risikoene som ligger i foretaket og den virksomheten som drives. Det må etableres kontroller som sikrer etterlevelse. Hvis daglig leder ser at det foreligger forhold som innebærer vesentlige risikoer for selskapet, må vedkommende rette på forholdet eller rapportere til styret.

Daglig leders ansvar etter hvitvaskingslovgivningen

Autoriserte regnskapsførere og autoriserte regnskapsførerselskaper er underlagt hvitvaskingsloven. Rapporteringspliktige skal gjennomføre en virksomhetsinnrettet risikovurdering hvor blant annet egen virksomhet, virksomhetens produkter, tjenester og kundeforhold, type kunder og geografiske forhold skal tas i betraktning, jf. hvitvaskingsloven § 7. Risikovurderingene skal dokumenteres og holdes oppdatert.

Det følger videre av hvitvaskingsloven § 8 at rapporteringspliktige skal ha oppdaterte rutiner for å sikre at virksomheten håndterer identifiserte risikoer og oppfyller plikter etter hvitvaskingslovgivningen. Flere av kravene ligger under daglig leders ansvarsområde, herunder sørge for at det utarbeides rutiner som blir lagt frem for styret for fastsettelse. Daglig leder skal påse at rutinene etterleveres. For autoriserte regnskapsførere som er daglige ledere kan mangler i etterlevelsen av hvitvaskingslovgivningen i yrkesutøvelsen gi grunnlag for tilbakekall av den personlige autorisasjonen.

Ivaretagelsen av ansvaret som daglig leder

En autorisert regnskapsfører som har påtatt seg ansvaret som daglig leder må ha kunnskap og erfaring som gjør vedkommende i stand til å forstå dette ansvaret og til å oppfylle de pliktene som tilligger denne rollen. Daglig leder må være involvert i den løpende virksomheten på en måte som gjør at vedkommende er i stand til å sikre at den drives på en hensiktsmessig og forsvarlig måte og i samsvar med relevant lovgivning fra det tidspunkt virksomheten startes. Når autoriserte regnskapsførerselskaper ikke drives i samsvar med lovgivningen, vil lovbrudd som kan henføres til daglig leders ansvarsområde, kunne få betydning for daglig leders personlige autorisasjon som regnskapsfører.

Finanstilsynets vurdering

Tilsynet avdekket mangler ved virksomheten, jf. gjennomgangen under. Dette trekker i retning av at daglig leder ikke fullt ut har ivare tatt sitt ansvar og sine oppgaver på en forsvarlig måte.

Finanstilsynet forutsetter at regnskapsførerselskapets styre er innforstått med viktigheten av å tilrettelegge for at daglig leder kan ivareta sitt ansvar, i tillegg til at daglig leder må ha større oppmerksomhet rettet mot denne rollen.

De manglene som ble avdekket under tilsynet, var også knyttet til oppdragsutførelsen. Dette trekker i retning av at de oppdragsansvarlige regnskapsførerne ikke har ivare tatt denne rollen på en forsvarlig måte. Finanstilsynet forutsetter at de oppdragsansvarlige regnskapsførerne ivaretar sitt ansvar i denne rollen, at regnskapsførerselskapet tilrettelegger for dette og at det blir kontrollert at oppdragsansvaret blir ivare tatt.

2. Innrapportering fra Skatteetaten

Innrapporteringen ble sendt Finanstilsynet etter bokettersyn gjennomført hos en av regnskapsførerselskapets oppdragsgivere. Det fremgikk av innrapporteringen at regnskapene til oppdragsgiveren inneholdt vesentlige feil i bokføringen og at oppdragsansvarlig ikke har gjennomført de kontrollhandlinger som kreves. Forut for tilsynet ba Finanstilsynet om at regnskapsførerselskapet redegjorde for de forhold som fremgikk av innrapporteringen.

I redegjørelsen er det listet opp forklaringer på de områdene hvor Skatteetaten mener å ha avdekket feilføringer. I tillegg til et par områder hvor bokføringen faktisk er feil, er det i forklaringene gjennomgående anført at oppdragsansvarlig har bokført etter de opplysninger og bilag som har kommet fra oppdragsgiver eller at bilag og opplysninger ikke har blitt innsendt fra oppdragsgiver.

På bakgrunn av innrapporteringen finner Finanstilsynet å opplyse om plikten til å frasi seg oppdrag. Det følger av regnskapsførerforskriften § 3-1 tredje ledd at dersom oppdragsgiver vesentlig misligholder sine plikter etter oppdragsavtalen, slik at regnskapsfører ikke har mulighet til å produsere eller gi grunnlag for avtalt lovbestemt rapportering, plikter regnskapsfører å frasi seg oppdraget. Kravet gjelder uavhengig av om oppdragsgiver har gjort opp regnskapsførerselskapets honorar for det arbeidet som er utført eller ikke.

Å gjøre oppdragsgiver oppmerksom på feil og mangler, og i ytterste konsekvens frasi seg oppdraget, er en viktig del av rollen som regnskapsfører. Hvis ikke regnskapsfører i slike tilfeller korrigerer oppdragsgiver, vil det svekke kvaliteten på regnskapene også fremover. Finanstilsynet legger til grunn at feil og mangler som avdekkes må tas opp løpende og etter hver føringsperiode med oppdragsgiver, og oppdragsgiver må også informeres om konsekvensene dersom manglene ikke blir rettet opp i. Dersom regnskapsførerselskapet over tid på grunn av forhold hos oppdragsgiver ikke får utført oppdragene i henhold til gjeldende oppdragsavtaler og relevante lover og regler, må regnskapsførerselskapet etter Finanstilsynets syn frasi seg oppdraget.

Forholdet er ikke kommentert i regnskapsførerselskapets tilsvarende, men Finanstilsynet forutsetter at regnskapsførerselskapet gjør konkrete vurderinger for de oppdragsgiverne dette eventuelt gjelder og frasier seg oppdrag dersom oppdragsgiver ikke overholder de krav som følger av oppdragsavtalen, samt krav som følger av annet sentralt regnskaps- og skatteregelverk.

3. Etterlevelse av hvitvaskingsregelverket

Oppsummerende vurdering av regnskapsførerselskapets etterlevelse av hvitvaskingsregelverket følger i punkt 6.

3.1 Virksomhetsinnrettet risikovurdering

Autoriserte regnskapsførere har en viktig rolle i bekjempelsen av hvitvasking og terrorfinansiering, blant annet på grunn av innsikt i sine kunders økonomiske transaksjoner.

Etter hvitvaskingsloven § 7 skal regnskapsfører identifisere og vurdere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering knyttet til virksomheten. Formålet med risikovurderingen er at rapporteringspliktige skal ha kunnskap om hvilke trusler egen virksomhet er utsatt for og hvilke sårbarheter (iboende risiko) egen virksomhet har. Ved risikovurderingen skal det blant annet tas i betraktning egen virksomhet, herunder særlig art og omfang, tjenester og kundeforhold, type kunder og kundegrupper, samt geografiske forhold. Risikovurderingen skal tilpasses virksomhetens omfang, dokumenteres og holdes oppdatert.

Den virksomhetsinnrettede risikovurderingen er et sentralt element i regnskapsførervirksomhetens styrings- og kontrollstruktur, og danner grunnlaget for regnskapsførers arbeid mot hvitvasking og terrorfinansiering. Risikovurderingen skal danne grunnlaget for rutiner, som igjen skal sikre at virksomheten håndterer identifiserte risikoer og oppfyller øvrige plikter etter hvitvaskingslovgivningen. Det er gjennom risikovurderingen at behovet for tiltak som kan redusere risikoen for å bli utnyttet i hvitvasking eller terrorfinansiering synliggjøres.

Det må fremgå av risikovurderingen at regnskapsfører har identifisert hvilke eksterne forhold (trusler mot virksomheten) og interne forhold (sårbarheter ved virksomheten) som påvirker risikoen for at selskapet kan bli brukt som ledd i hvitvasking eller terrorfinansiering. Fordi de eksterne og interne forholdene er bestemmende for selskapets risiko for å bli brukt som ledd i hvitvasking og terrorfinansiering, må risikovurderingen inneholde en samlet vurdering av hvordan eksterne og interne forhold påvirker hverandre (risikoen).

Regnskapsfører må forstå hvordan selskapets ulike tjenester kan brukes av oppdragsgivere som ønsker å hvitvaske eller finansiere terror. Dersom regnskapsfører har oppdragsgivere som driver virksomhet i bransjer med økt risiko for hvitvasking, må risikovurderingen reflektere hvorfor de enkelte bransjer er utsatt for økt risiko for hvitvasking, samt hvilke indikasjoner på hvitvasking eller terrorfinansiering som er knyttet til de enkelte bransjer. Videre må risikovurderingen inkludere spørsmålet om hvilke interne forhold som påvirker risikoen for at selskapet kan bli brukt som ledd i hvitvasking og terrorfinansiering.

Forut for tilsynet ble dokumentet "*Rutine for å forebygge og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering*" innsendt. Dokumentet inneholder selskapets virksomhetsinnrettede risikovurdering og rutiner. Dokumentet er utarbeidet basert på en mal fra bransjeforening og er datert 4. november 2020. Daglig leder opplyste under tilsynet og i tilsvaret at hvitvaskingsrutinene i selskapet etter ny hvitvaskingslov først ble innført i januar 2020 og erstattet rutiner fra 2017.

Den virksomhetsinnrettede risikovurderingen i selskapet er foretatt ut fra de lovbestemte kriteriene, det vil si at risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering er vurdert i forhold til:

- egen virksomhet – herunder særlig virksomhetens art og omfang,
- virksomhetens produkter, tjenester og kundeforhold,
- type kunde og kundegrupper
- geografiske forhold

Det fremlagte dokumentet inneholder i all hovedsak opplysninger av faktiske opplysninger om regnskapsførervirksomheten. Det fremgår ikke noe om interne forhold og selskapets kunder som

viser hva som eventuelt er en trussel eller sårbarhet for virksomheten. Det er dermed vanskelig å forstå hvilken risiko selskapet mener ligger bak de enkelte faktaopplysningene.

Videre mangler dokumentet vurderinger av hvorfor regnskapsførerselskapet kan bli brukt som ledd i hvitvasking, herunder at regnskapsførerselskapet brukes som ledd i tilsløringsfasen og mer inngående om hvorfor de enkelte tjenester som regnskapsførerselskapet leverer er utsatt for misbruk, hvilket er grunnleggende for å vurdere den risikoen virksomheten er utsatt for. Det mangler vurderinger rundt kundeforhold med unormal eller komplisert bruk av reelle rettighetshavere samt kundeforhold tilknyttet politisk eksponerte personer (PEP). Det fremkommer av dokumentet at noen av oppdragsgiverne kan være i risikoutsatte bransjer, men det mangler risikovurdering av de aktuelle bransjene, herunder hvorfor den enkelte bransje utgjør en forhøyet risiko. Ti av oppdragsgiverne er angitt å ha høy risiko, men det er ikke gitt noen begrunnelse for risikoklassifiseringen.

Det fremlagte dokumentet inneholder noen faktaopplysninger rundt regnskapsførervirksomheten og kunder, herunder blant annet antall ansatte og autoriserte regnskapsførere, at medarbeiderne er lokalisert på en kontoradresse, antall kundeoppdrag, faglig kompetanse og kapasitet, uten at det fremgår noen nærmere vurderinger av hvordan disse faktaopplysningene påvirker risikoen i foretaket. Vurderingen av eventuelle tiltak som iverksettes for å redusere risikoen er angitt generelt og på et overordnet nivå.

Det fremgår av tilsvaret at regnskapsførerselskapet har benyttet skjemaer fra sin bransjeforening og fylt de ut slik foreningen har ment at de skal fylles ut, samt at selskapet har vært i god tro om at dette var tilstrekkelig. Det fremgår også at regnskapsførerselskapet har vært i kontakt med bransjeforeningen i etterkant av tilsynet og blitt informert om at skjemaene vil bli oppdatert.

Finanstilsynet vil til dette påpeke at det er regnskapsførerselskapets ansvar å utarbeide en virksomhetsinnrettet risikovurdering og at det er regnskapsførerselskapets *eget* risikobilde som skal kartlegges. Selv om det tas utgangspunkt i en mal for risikovurdering som er utarbeidet av tredjeparter, må slike maler tilpasses den enkelte virksomhet. En konkret tilpasning innebærer at risikovurderingen vil variere i omfang og kompleksitet, avhengig av regnskapsførerselskapets størrelse, tjenestespekter, kundemasse, internasjonale tilknytning m.m.

Selv om risikoen kan oppleves som liten for mindre regnskapsførerselskaper, må også disse gjøre reelle vurderinger av situasjonen og dokumentere disse. Med bakgrunn i de avdekkede mangler mener Finanstilsynet at regnskapsførerselskapet ikke har gjennomført en virksomhetsinnrettet risikovurdering etter de krav som følger av hvitvaskingsloven § 7, og det foreligger dermed brudd på bestemmelsen. Plikten til å gjennomføre en virksomhetsinnrettet risikovurdering har vært gjeldende siden oktober 2018. Finanstilsynet anser mangelfull virksomhetsinnrettet risikovurdering som et alvorlig brudd på regnskapsførerselskapets plikter etter hvitvaskingsloven.

3.2 Rutiner

Lovkravet og regnskapsførerselskapets rutiner

Regnskapsførerselskapet skal ha skriftlige rutiner som sikrer etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket, jf. hvitvaskingsloven § 8 første ledd. For at rutinene skal virke etter sin hensikt må de være tilpasset virksomhetens art og omfang, jf. § 8 andre ledd, og det betyr at det må være en sammenheng mellom den virksomhetsinnrettede risikovurderingen og rutinene. At rutinene skal tilpasses virksomhetens art og omfang innebærer at regnskapsførerselskaper med få kunder og et begrenset tjenestetilbud ikke vil trenge et like omfattende og komplekst rutineverk som større

selskaper. Plikten til å ha skriftlige rutiner påhviler imidlertid alle regnskapsførerselskaper, uansett størrelse, og er en videreføring av tilsvarende plikt etter hvitvaskingsloven av 2009.

De skriftlige rutinene må dekke både plikter som skal sikre at selskapet har forsvarlig styring og kontroll med antihvitvaskingsarbeidet og plikter som skal ivaretas i den løpende oppdragsutførelsen. Rutinene må angi *hva* som skal gjøres og *hvordan* dette skal gjøres.

Regnskapsførerselskapets rutiner fremgår av dokumentet "*Rutine for å forebygge og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering*". Det ble imidlertid opplyst og til dels skriftlig bekreftet under tilsynet at regnskapsførerselskapet ikke fullt ut etterlever de rutinene som er fastsatt.

Med bakgrunn i de mangler som ble avdekket under tilsynet, mener Finanstilsynet at regnskapsførerselskapet ikke oppfyller kravet i hvitvaskingsloven §§ 7 og 8 til å ha virksomhetstilpassede og oppdaterte rutiner som sikrer håndtering av risiko og oppfyllelse av plikter etter hvitvaskingsregelverket. Under følger en beskrivelse av øvrige områder hvor Finanstilsynet har avdekket mangler eller brudd på bestemmelser i hvitvaskingsloven.

Kundetiltak og løpende oppfølging

For at regnskapsførerselskapet skal kunne bidra til bekjempelse av hvitvasking og terrorfinansiering, er det sentralt at pliktene i hvitvaskingsloven kapittel 4 om kundetiltak og løpende oppfølging oppfylles. For å sikre dette, må rutinene angi hvilke kundetiltak som skal gjennomføres og konkret hvordan disse skal gjennomføres.

Det ble bekreftet under tilsynet at det ikke fullt ut er gjennomført kundetiltak og løpende oppfølging slik selskapets rutiner tilsier. Det fremgår av tilsvaret at regnskapsførerselskapet har tatt i bruk et nytt system fra 1. januar 2022 som vil sikre at kundetiltak gjennomføres i samsvar med lovkravene. Finanstilsynet legger til grunn at et system vil kunne være til hjelp i gjennomføringen av kundetiltak og dokumentasjon av disse, men at de vurderingene som hvitvaskingsloven krever, uansett må gjennomføres.

Kundeforholdets formål og tilsiktet art

For å kunne risikoklassifisere kunden og utføre løpende oppfølging i samsvar med hvitvaskingsreglene, må regnskapsfører innhente og vurdere nødvendige opplysninger om kundeforholdets formål og tilsiktede art, jf. hvitvaskingsloven §§ 12 femte ledd og 13 femte ledd.

Selskapet opplyste om at det kun påtar seg regnskapsføreroppdrag, og at dette fremgår av oppdragsavtalen. Rutinen må uansett sikre at det skjer en vurdering av tilsiktet art (hvordan kunden ønsker å bruke den tjenesten som leveres) opp mot risikoen for å bli brukt som ledd i hvitvasking eller terrorfinansiering. Gjennomgang av enkeltoppdrag avdekket at kundeforholdets formål og tilsiktet art ikke var vurdert for noen av de utvalgte oppdragene.

Risikoklassifisering

Det følger av hvitvaskingsloven § 9 at rapporteringspliktige skal gjennomføre kundetiltak og løpende oppfølging på grunnlag av en vurdering av risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. Risikoen skal vurderes ut fra blant annet kundeforholdets formål, mengden kundemidler som skal inngå i kundeforholdet, transaksjoners størrelse og regelmessigheten og varigheten av kundeforholdet.

Det fremgår av den oppdragsoversikten Finanstilsynet mottok før tilsynet at selskapet har ca. 270 oppdragsgivere. I oversikten er ca. 260 klassifisert med lav risiko, ti oppdrag er klassifisert med høy

risiko, mens ett oppdrag mangler risikoklassifisering. Verken i oversikten eller i andre dokumenter fremgår det begrunnelse for den fastsatte risikoklassifiseringen. Det ble videre opplyst om at risikoklassifiseringen av oppdragsgiverne var foretatt rett forut for tilsynet. Alle de fire oppdragene Finanstilsynet kontrollerte under tilsynet var klassifisert med lav risiko. Utgangspunktet for risikoklassifiseringen er normal risiko.

Dette er brudd på regnskapsførerselskapets plikter etter hvitvaskingsloven § 9.

Reelle rettighetshavere

Regnskapsfører skal innhente og bekrefte opplysninger om fysiske personer som, alene eller sammen med nære familiemedlemmer, direkte eller indirekte eier eller kontrollerer mer enn 25 prosent av eierandelene til kunden, har rett til å utpeke eller avsette mer enn halvparten av kundens styremedlemmer, eller utøver kontroll over den juridiske personen på annen måte (reelle rettighetshavere), jf. hvitvaskingsloven § 13 tredje ledd, jf. § 14.

Selv om reelle rettighetshavere ofte vil være sammenfallende med eierne, kan det være forhold som tilsier at situasjonen er en annen. Regnskapsfører må derfor dokumentere en vurdering av dette i hvert enkelt tilfelle. Regnskapsførerselskapet mangler en overordnet skriftlig rutine for å identifisere og bekrefte reelle rettighetshavere utover de som har eierandeler på mer enn 25 prosent. Det ble fremlagt et skjema, "*Skjema for kundeinformasjon, kontrolltiltak mot hvitvasking*", som omfatter registrering av eventuelle reelle rettighetshavere, men skjemaet er kun benyttet for oppdragsgivere som regnskapsførerselskapet har fått fra 2020 og fremover.

For de oppdragene som ble valgt ut for kontroll under tilsynet forelå det ikke vurdering og dokumentasjon av om det var foretatt vurdering av reelle rettighetshavere, herunder om disse er sammenfallende med de registrerte eierne i selskapene.

Mangelfull rutine for å innhente og bekrefte opplysninger om reelle rettighetshavere innebærer brudd på plikter etter hvitvaskingsloven § 8, jf. § 14, og manglende identifikasjon og bekreftelse på reelle rettighetshavere er brudd på hvitvaskingsloven § 14.

Politisk eksponert person (PEP)

Regnskapsfører skal vurdere om kunden, personer som handler på vegne av kunden eller reelle rettighetshavere er PEP, eventuelt om disse er nært familiemedlem eller kjent medarbeider til en PEP, jf. hvitvaskingsloven §§ 12 fjerde ledd og 13 fjerde ledd.

Formålet med lovreguleringen er å motvirke at midler som har opphav i korrupsjon blir hvitvasket eller brukt til å finansiere terror. Det er internasjonalt lagt til grunn at kundeforhold med PEP'er på generelt grunnlag antas å innebære økt hvitvaskingsrisiko. Nærstående av en PEP, som er kunder hos den rapporteringspliktige, skal identifiseres da de også kan dra fordel av eller bli misbrukt i forbindelse med hvitvasking.

Det ble under tilsynet fremlagt et skjema, "*Skjema for kundeinformasjon, kontrolltiltak mot hvitvasking*", som omfatter registrering av eventuelle PEP. Det fremgår av tilsvaret at skjemaet kun er benyttet for oppdragsgivere som regnskapsførerselskapet har fått fra 2020 og fremover.

For de oppdragene som ble valgt ut for kontroll under tilsynet forelå det ikke vurdering eller dokumentasjon av om det var foretatt vurdering av om oppdragsgiver, personer som handler på vegne av oppdragsgiver, reelle rettighetshavere eller nærstående av disse er PEP.

Den mangelfulle kontrollen er brudd på hvitvaskingsloven §§ 12 fjerde ledd og 13 fjerde ledd.

4. Regnskapsførerselskapets utøvelse av regnskapsføreroppdrag

Under beskrives utførelsen av gjennomgåtte regnskapsføreroppdrag og om det var etablert organisasjon, rutineopplegg og intern kontroll i forhold til kravene i regnskapsførerloven, herunder kravet til god regnskapsføringsskikk, jf. § 2 andre ledd.

Fire oppdrag ble kontrollert for å gjennomgå oppdragsdokumentasjon og annen dokumentasjon som regnskapsførerselskapet utarbeider for oppdragsgiverne (oppdrag A, B, C og D). Gjennomgangen baserte seg i hovedsak på dokumentasjon for regnskapsåret 2020. Det benyttes ikke medarbeider på noen av oppdragene. Oppdrag C og D har revisor.

Ved gjennomgang av enkeltoppdragene ble følgende forhold kontrollert:

- Årsregnskap med vedlegg
- Skattemelding med vedlegg
- Oppdragsavtale med eventuelle vedlegg og fullmakter
- Kundetiltak på oppdragsnivå etter hvitvaskingsregelverket
- Fremdriftsoversikt
- Dokumentasjon av vurdering av oppdragsgivers interne rutiner
- Dokumentasjon av gjennomført kvalitetskontroll, herunder overordnet intern kontroll på oppdragsnivå og kontroll av medarbeiders oppdragsutførelse
- Saldobalanse, avstemming og underliggende dokumentasjon av balansekontoeer per 31.12.
- Eventuell kommunikasjon med oppdragsgiver om uregelmessigheter i oppdraget
- Perioderapport og periodiske avstemminger for en valgt periode

Gjennomgang av de fire kontrollerte oppdragene viste noen avvik i forhold til de krav som stilles i regnskapsførerloven, herunder god regnskapsføringsskikk, og annen relevant lovgivning. Det gis i det etterfølgende en beskrivelse av områdene hvor det ble konstatert mangler.

4.1 Gjennomgang av oppdragsgivers interne rutiner

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 5.2 at regnskapsfører skal vurdere de av oppdragsgivers interne rutiner som er vesentlige for forsvarlig oppdragsutførelse i samsvar med oppdragsavtalen og krav gitt i eller i medhold av lov. Vurderingen skal dokumenteres og inngå i regnskapsførers oppdragsdokumentasjon. Kravet utdypes av GRFS pkt. 5.7.1 vedrørende bokføringsoppdrag.

Det ble skriftlig bekreftet under tilsynet at regnskapsførerselskapet ikke har rutine for å gjennomgå oppdragsgivers interne rutiner. Dette er understøttet ved gjennomgang av de fire enkeltoppdragene, da det ikke for noen av oppdragene ble fremlagt dokumentasjon som viste at en slik gjennomgang var foretatt og dokumentert.

Det fremgår av tilsvaret at regnskapsførerselskapet har anskaffet et oppdragsstyringsverktøy som bl.a. skal benyttes som hjelpemiddel for å foreta en gjennomgang av oppdragsgivers interne rutiner. Finanstilsynet forutsetter at tiltakene som er satt i verk sørger for at lovkravet blir oppfylt.

4.2 Overordnet kontroll på oppdragsnivå

Det følger av GRFS punkt 7.1 at oppdragsansvarlig eller annen autorisert regnskapsfører minst en gang årlig skal kontrollere minst følgende for hver oppdragsgiver:

- a) At oppdragsavtale er à jour.
- b) At fullmakter er skriftlig dokumentert og à jour.
- c) At oversikt over mottak og utlevering av oppdragsgivers regnskapsmateriale er à jour.
- d) At vurdering av oppdragsgivers interne rutiner er gjennomført og dokumentert.
- e) At avstemminger utføres og dokumenteres tilfredsstillende.
- f) At handlinger i forbindelse med årsoppgjør er gjennomført, jf. GRFS pkt. 5.8.4.
- g) At rapportering gjennomføres i henhold til oppdragsavtalen og krav gitt i eller i medhold av lov.
- h) At fremdriftsoversikt er à jour.
- i) At oppdragsdokumentasjon er à jour.

Kravet om å foreta en overordnet og dokumentert intern kontroll på oppdragsnivå gjelder uavhengig av om det benyttes medarbeidere på oppdraget eller ikke. Det er den oppdragsansvarlige sitt ansvar å påse at dette faktisk blir gjort.

Regnskapsførerselskapets rutine for hvordan overordnet intern kontroll på oppdragsnivå skal gjennomføres og dokumenteres er beskrevet i dokumentet "*Rutiner for oppdragsutførelse og internkontroll*". Det ble opplyst under tilsynet at kontrollen skal loggføres i skjemaet "*Fremdriftsskjema/kvalitetskontroll*" eller "*Sjekkliste/kontrolliste regnskapsføring...*". Det fremgikk imidlertid ikke av skjemaene at vurdering av oppdragsgivers interne rutiner skal gjennomføres, at handlinger i forbindelse med årsoppgjør er gjennomført eller at oppdragsdokumentasjonen er à jour.

Finanstilsynet mener at dersom overordnet intern kontroll på oppdragsnivå hadde vært gjennomført i henhold til lovkravet, ville manglene i oppdragsutførelsen som ble avdekket under tilsynet kunne blitt rettet opp i. Finanstilsynet anser det som helt sentralt at de krav som stilles i god regnskapsføringsskikk på dette området blir oppfylt.

Det fremgår av tilsvaret at kravet til overordnet kontroll på oppdragsnivå skal oppfylles, bl.a. ved bruk av nevnte oppdragsstyringssystem. Finanstilsynet presiserer at det ikke er et krav om å anskaffe systemer for å etterleve regnskapsførerregelverket og annen lovgivning, men at disse kan være hensiktsmessige hjelpemidler for å sikre at lovkravet blir etterlevd på en systematisk måte.

4.3 Avstemminger og dokumentasjon

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 5.9.3 at samtlige kontoer i balansen skal være avstemt og dokumentert før endelig årsregnskap utarbeides. Tilsvarende gjelder for resultatkontoer dersom det vurderes som vesentlig for å sikre et riktig regnskap. Det følger også av bokføringsloven § 11 første ledd at ved utarbeidelse av årsregnskap skal det foreligge dokumentasjon for alle balanseposter med mindre de er ubetydelige. Bokføringsforskriften kapittel 6 gir ytterligere detaljer om hva som skal dokumenteres.

Av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 5.8.3.4 følger det at avstemminger, herunder også underliggende dokumentasjon og forklaringer på eventuelle avvik, skal dokumenteres slik at de kan etterprøves.

I alle de fire kontrollerte oppdragene ble det avdekket enkelte mangler i avstemmingene. Manglene er beskrevet i foreløpig tilsynsrapport.

Forholdet er ikke konkret omtalt i regnskapsførerselskapets tilsvarende, men Finanstilsynet legger til grunn at regnskapsførerselskapet har etablert rutiner som sikrer at alle betydelige balansekontoeer blir avstemt og dokumentert slik at de kan etterprøves.

5. Finanstilsynets konklusjon

Autorisasjonsordningen for regnskapsførere ble innført for å øke og sikre kvaliteten på regnskapene og rapportene som blir levert til oppdragsgiverne og andre brukere av regnskapet, herunder offentlige myndigheter. Regnskapspliktige som setter bort sitt regnskap til autoriserte regnskapsførere skal kunne ha tillit til at oppdraget blir utført i samsvar med god regnskapsføringsskikk og at regnskap og rapporter har god fagmessig kvalitet.

Finanstilsynets tilsyn avdekket brudd på regnskapsførerloven, herunder god regnskapsføringsskikk, samt annen lovgivning. Det var særlig store mangler i regnskapsførerselskapets etterlevelse av hvitvaskingsregelverket, det vises til punkt 3 og 6. Ved gjennomgang av enkeltoppdrag ble det også avdekket svakheter ved overordnet kontroll på oppdragsnivå og gjennomgang av oppdragsgivers interne rutiner.

Finanstilsynet forutsatte i foreløpig tilsynsrapport at det ble satt i verk tiltak for å rette opp i de feil og mangler som ble konstatert under tilsynet, samt å sørge for at det etableres rutiner som sikrer at alle krav som stilles etter regnskapsførerregelverket, herunder god regnskapsføringsskikk, blir oppfylt og at disse etterleveres. I tilsvaret er det beskrevet enkelte tiltak og endringer som er og skal utføres i regnskapsførerselskapet. Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning.

Når det gjelder mangler ved regnskapsførerselskapets etterlevelse av hvitvaskingsregelverket og konsekvensen av disse manglene vises det til punkt 6 under.

6. Ileggelse av overtredelsesgebyr

6.1 Rettslig grunnlag

Overtredelsesgebyr kan ilegges for brudd på en rekke plikter etter hvitvaskingsregelverket, herunder bestemmelsene knyttet til risikovurderinger, rutiner, utførelsen av kundetiltak samt undersøkelse og rapportering. Hvilke overtredelser og hvordan overtredelsesgebyret skal beregnes følger av hvitvaskingsloven §§ 49 og 50, som lyder:

"§ 49. Overtredelsesgebyr

(1) Dersom rapporteringspliktige eller noen som har handlet på vegne av et rapporteringspliktig foretak, har overtrådt §§ 6 til 8, kapittel 4, §§ 25, 26, 27, 28, 30, 35, 36, 39, 42, forskrift gitt i medhold av disse bestemmelsene eller forskrift gitt i medhold av § 52, kan tilsynsmyndigheten ilegge den rapporteringspliktige overtredelsesgebyr.

Overtredelsesgebyr kan ilegges rapporteringspliktige foretak selv om ingen enkeltperson har utvist skyld. [...]

[...]

(4) Rapporteringspliktige som nevnt i § 4 første ledd bokstav d, f, l, m og o, annet og femte ledd, kan ilegges overtredelsesgebyr på inntil 9 millioner kroner. [...]

[...]

§ 50. Vurderingsmomenter for forbud mot å ha ledelsesfunksjon og vedtak om overtredelsesgebyr

Ved vurderingen av om det skal [...] ilegges overtredelsesgebyr etter § 49, skal det blant annet tas hensyn til

- a) overtreddelsens grovhet og varighet
 - b) overtrederens grad av skyld
 - c) overtrederens økonomiske evne
 - d) den rapporteringspliktiges risikovurderinger etter § 7 og rutiner etter § 8
 - e) fordeler som er oppnådd eller kunne ha vært oppnådd ved overtredelsen
 - f) om tredjeparter er påført tap
 - g) graden av samarbeid med myndighetene
 - h) eventuelle tidligere overtredelser av hvitvaskingsloven eller forskrifter med hjemmel i loven
- De samme momentene skal hensyntas ved utmålingen av overtredelsesgebyr."*

Vedtak om ileggelse av overtredelsesgebyr vil bygge på en helhetsvurdering. Vurderingen skal inkludere konkrete vurderinger av relevante momenter i hvitvaskingsloven § 50. Listen over vurderingsmomenter er ikke uttømmende og angir ikke hvilken vekt de ulike momentene har i helhetsvurderingen.

På bakgrunn av rettspraksis legger Finanstilsynet til grunn at det ved ileggelse av overtredelsesgebyr overfor foretak stilles krav om at den eller de som har opptrådt på vegne av foretaket, har utvist alminnelig uaktsomhet. Skyldkravet kan oppfylles ved anonyme og kumulative feil.

6.2 Finanstilsynets vurdering

Et velfungerende system for å avdekke og forebygge hvitvasking og terrorfinansiering forutsetter god etterlevelse fra de rapporteringspliktiges side. Det er viktig for tilliten til hvitvaskingsregelverket og de rapporteringspliktige at brudd på regelverket oppdages og sanksjoneres. Bruk av overtredelsesgebyr innebærer at tilsynsenhetene ikke oppnår økonomiske fordeler av manglende etterlevelse av lovkrav, og vil ha en viktig allmennpreventiv virkning.

Tilsynet avdekket en rekke brudd på regnskapsførerselskapets plikter etter hvitvaskingsregelverket, herunder mangler ved utarbeidelse av virksomhetsinnrettet risikovurdering, rutiner og utførelsen av kundetiltak. Det er også opplyst om at rutinen for etterlevelse av nytt hvitvaskingsregelverk først var etablert ved starten av 2020. Samtlige plikter som er brutt kan sanksjoneres etter hvitvaskingsloven § 49. De avdekkede forhold viser etter Finanstilsynets oppfatning en gjennomgående svikt i selskapets etterlevelse av hvitvaskingsregelverket.

Når det gjelder overtredelsenes grovhet, legger Finanstilsynet til grunn at det skal ses hen til overtredelsens karakter. Bestemmelsene om både virksomhetsinnrettet risikovurdering, rutiner og etterlevelsen av disse er helt grunnleggende for å etterleve hensynet bak hvitvaskingsregelverket om å forebygge og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering. De påpekte mangler i den virksomhetsinnrettede risikovurderingen, mangler ved regnskapsførerselskapets rutiner og manglende utførelse av plikter på oppdragsnivå er alvorlig. Samlet sett er manglene grove.

Når det gjelder overtredelsenes varighet, viser Finanstilsynet til at loven trådte i kraft 15. oktober 2018 og at tilsynet fant sted i september 2021. Regnskapsførerselskapet har derfor hatt lang tid til å innrette seg etter ny hvitvaskingslov. Finanstilsynet viser for øvrig til at de pliktene som er brutt og som danner grunnlag for gebyr i hovedsak også fulgte av 2009-loven. Situasjonen er derfor at regnskapsførerselskapets pliktbrudd har pågått i lang tid.

I vurderingen av skyld, må det forutsettes at regnskapsførerselskapet setter seg inn i regelverk som gjelder for virksomheten. Hvitvaskingsloven er et sentralt regelverk der regnskapsførerselskap skal

ivareta viktige samfunnsmessige interesser. Gjennom regnskapsførerloven er regnskapsførerselskapet underlagt regelverk som skal sikre styring og kontroll av risiko og oppdragsutførelse. Dette innebærer at regnskapsførerselskapet er godt kjent med alminnelige prinsipper for risikostyring og internkontroll, som også er de som gjelder for styring og kontroll av risikoen etter hvitvaskingsloven. For at denne risikoen skal håndteres på forsvarlig måte i samsvar med hvitvaskingsloven, må regnskapsførerselskapet ha oppmerksomhet rettet mot dette området, prioritere arbeidet og sette av tilstrekkelige ressurser.

Finanstilsynet mener at dette ikke har vært situasjonen i regnskapsførerselskapet. Regnskapsførerselskapet forventes å ha rutiner og treffe systematiske tiltak for å kunne oppfylle de regulatoriske kravene for hvordan virksomheten og dets medarbeidere skal gjennomføre nødvendige tiltak for å oppfylle kravene. Videre skal styret påse at virksomheten er gjenstand for betryggende kontroll. Etter Finanstilsynets vurdering er styrets manglende oppfølging av hvitvaskingsloven uaktsomt. Finanstilsynet mener likevel at det kan ha sviktet på flere nivåer i foretaket.

Videre er det Finanstilsynets oppfatning at manglende gjennomføring av forpliktelser etter hvitvaskingsloven av 2009, som regnskapsførerselskapet har vært underlagt i flere år, øker graden av skyld.

6.3 Vedtak

På bakgrunn av en helhetlig vurdering av de forhold som ble avdekket under tilsynet, hensyntatt overtredelsenes art og omfang, regnskapsførerselskapets skyldgrad og økonomiske evne, fatter Finanstilsynet følgende vedtak:

Nannestad Regnskapslag SA plikter å betale et gebyr på kroner 80 000 (åttetusen) for overtredelse av § 8, jf. §§ 12 femte ledd, 13 tredje ledd, 13 femte ledd, 14, samt selvstendige brudd på §§ 7, 12 fjerde ledd, 13 fjerde ledd og 14 i lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering, jf. § 49, jf. § 50. Overtredelsesgebyret tilfaller statskassen.

Dette vedtaket kan påklages innen tre uker etter at vedtaket er mottatt. Klage sendes Finanstilsynet. Klageinstans er Finansdepartementet. Forvaltningsloven §§ 18 og 19, om partenes adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter gjelder. Det kan søkes om utsatt iverksetting av vedtaket, jf. forvaltningsloven § 42.

Overtredelsesgebyrer innkreves av Skatteetaten ved Statens innkrevingsentral. I tilfeller der vedtaket ikke påklages, vil Statens innkrevingsentral sende krav om betaling umiddelbart etter klagefristens utløp. I tilfeller der vedtaket påklages, sendes kravet etter at klagen er avgjort av Finansdepartementet. Statens innkrevingsentralers frist for betaling er tre uker etter at faktura er sendt.

For Finanstilsynet

Anne Merethe Bellamy
direktør

Anders Hole
seksjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.